

VNN

FAO Viet Nam BẢN TIN

Trung tâm khẩn cấp phòng chống dịch bệnh động vật xuyên biên giới (ECTAD)

FAO hỗ trợ Cục Thú Y và Cục Chăn Nuôi Việt Nam với các hoạt động giám sát cúm gia cầm có độc lực cao

**KÝ KẾT DỰ ÁN EPT2
PROJECT ĐỂ BẢO VỆ
TỐT HƠN NỮA SỰ
AN TOÀN CỦA CON
NGƯỜI VÀ VẬT NUÔI
TRƯỚC NGUY CƠ
DỊCH BỆNH**

TTrung tâm Phòng chống Khẩn cấp về các Bệnh Động vật xuyên Biên giới (ECTAD) thuộc Tổ chức Nông lương Liên Hợp Quốc (FAO) Việt Nam vừa khởi động dự án “Phòng chống các mối đe dọa đại dịch mới nổi giai đoạn 2 (EPT2): Giảm thiểu rủi ro và quản lý các mối đe dọa đối với sức khỏe con người theo chuỗi giá trị động vật” nhằm mục đích giúp con người và vật nuôi tại Việt Nam an toàn hơn trước các dịch bệnh có khả năng xảy ra.

Thần nuôi, nhu cầu toàn cầu về động vật ngày càng gia tăng của con người, động vật, hoạt động thâm canh và nhu cầu ngày càng lu cầu toàn cầu về động vật ngày càng gia tăng của con người, động vật, hoạt động thâm canh và nhu c hay đại dịch có khả năng lây lan từ động vật. Với câu hỏi “Khi nào” chúng ta cần hành động sớm để có thể chuẩn bị tốt hơn, phát hàng lu cầu toàn cầu về động vật ngày càng gia tăng của con người, động vật, hoạt động thâm canh và nhu c hay đại dịch có khả n.

Trong vòng 8 năm qua, Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn (MARD) và FAO đã phối hợp chặt chẽ phòng chống cúm gia cầm độc lực cao (HPAI) H5N1, vốn gây

tác động rất lớn đến ngành nông nghiệp và y tế, thương mại và du lịch. Người nông dân, hộ kinh doanh, người bán lẻ và nhiều đối tượng khác có liên quan đến ngành chăn nuôi, buôn bán gia cầm và chuỗi giá trị cũng đều cảm nhận được những ảnh hưởng lớn về mặt tài chính và sinh kế. Trong quá trình hợp tác lâu dài giữa MARD và FAO về dịch bệnh có khả năng lây lan từ động vật sang người này, các hoạt động và kết quả chính đã được thực hiện trong các lĩnh vực như phối hợp, giám sát, dịch vụ phòng thí nghiệm, tiêm vắc-xin, an toàn sinh học, kinh tế-xã hội học, truyền thông và tuyên truyền.

Với sự hỗ trợ tài chính của Cơ quan Phát triển Quốc tế Hoa Kỳ (USAID), sự hợp tác thành công trong thời gian dài vừa qua giữa FAO ECTAD Việt Nam và MARD sẽ được tiếp tục, và dự án mới được xây dựng trên cơ sở những thành công của công tác phối hợp đã được hoàn thành trong chương trình HPAI, hoàn thiện những thiếu sót, để đạt kết quả là Chính phủ Việt Nam ngày càng có sự chuẩn bị tốt hơn để sớm phát hiện sự việc, phản ứng nhanh chóng và giảm thiểu tác động đối với con người, động vật, sinh kế, an ninh lương thực và an toàn thực phẩm. Sự phối hợp với các Cục Thú y (DAH), Chăn nuôi

Tiếp theo ở trang sau

Sơ lược về Dự án Phòng chống Nguy Cơ Đại dịch Mới nổi 2

Phối hợp vì Một Sức Khỏe:
Tăng cường mối liên kết Thú y - Y tế - Động vật hoang dã - Hệ sinh thái

Đảm bảo chuỗi giá trị an toàn vì nguồn thực phẩm sạch và không nhiễm bệnh
#TừTrangTrạiTốiĐũaĂn

Phòng chống và kiểm soát dịch bệnh căn cứ vào phương pháp dịch tễ học

Hợp tác quốc tế để phát hiện và kiểm soát dịch bệnh

Trung tâm Khẩn cấp Kiểm soát bệnh Động vật qua Biên giới - ECTAD Viet Nam

(DLP), Trung tâm Khuyến nông Quốc gia (NAEC) và Cơ quan Quản lý CITES thuộc Tổng Cục Lâm nghiệp Việt Nam (VN Forest) sẽ giúp dự án mới thành công.

Bốn nội dung chính của dự án mới bao gồm: 1) Phối hợp vì Một Sức khỏe trong mối quan hệ sức khỏe của động vật-con người- động vật; 2) Giúp chuỗi giá trị an toàn hơn để có thể cung cấp thực phẩm an toàn, không dịch bệnh tới bàn ăn của chúng ta; 3) Ngăn ngừa và kiểm soát dịch bệnh trên cơ sở phương pháp dịch tễ học; và 4) Tăng cường hợp tác xuyên biên giới ở vùng hạ lưu Đồng bằng sông Hồng và Đồng bằng sông Cửu Long để giúp phát hiện và phòng chống dịch bệnh tốt hơn. Dự án này chủ yếu tập trung vào việc ngăn ngừa và phòng chống dịch bệnh bền vững đối với cúm gia cầm và các dịch bệnh động vật xuyên biên giới và có khả năng lây lan từ động vật sang người, đồng thời dự án cũng đóng góp cho an toàn thực phẩm, an ninh lương thực và cải thiện đời sống của người chăn nuôi.

Buổi lễ ký kết đánh dấu sự khởi động của dự án “Phòng chống các mối đe dọa đại dịch mới nổi giai đoạn 2 (EPT2): Giảm thiểu rủi ro và quản lý các mối đe dọa đối với sức khỏe con người theo chuỗi giá trị động vật” đã được tổ chức tại MARD ngày 16-10 tại Hà Nội với sự hiện diện của FAO Việt Nam, Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn (MARD) và USAID Việt Nam.

GIÁO DỤC TRẺ EM VỀ PHÒNG NGỪA BỆNH ĐẠI

Tại Việt Nam, có khoảng 30% số ca tử vong do bệnh đại ở người là trẻ em. Các báo cáo nhận được cho thấy rằng trẻ em là đối tượng dễ bị mắc bệnh đại nhất bởi vì các em thích chơi đùa với chó và hầu hết trẻ em không nghĩ rằng một con chó thân thiện với mình lại có thể cắn mình.

Rất không may, bởi vì trẻ em có chiều cao thấp nên chó thường cắn trẻ em vào mặt hoặc ở đầu. Các vết cắn ở những vị trí này đặc biệt nguy hiểm vì đây là những nơi có nhiều dây thần kinh và chỉ cần ít thời gian là vi rút dại có thể di chuyển đến được não bộ của trẻ gây tử vong. Ở một số trường hợp, trẻ em bị chó cắn và không nói cho bố mẹ hoặc người giám hộ về việc bị chó cắn, khiến cho các em không được cấp cứu và khám chữa đầy đủ sau khi bị chó cắn.

Trung tâm Phòng Chống Khẩn cấp về các Bệnh Động vật xuyên Biên giới (ECTAD) thuộc Tổ chức Nông lương Liên hợp quốc (FAO) Việt Nam, phối hợp chặt chẽ với Cục Thú

Y thuộc Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn đã thực hiện một sáng kiến truyền thông về bệnh dại tới các đối tượng là trẻ em, giáo viên và phụ huynh đồng thời cũng là người nuôi chó về các biện pháp ngăn ngừa và phòng chống bệnh dại.

“Giáo dục là một yếu tố hết sức quan trọng trong việc bảo vệ trẻ em trước nguy cơ bệnh dại. Với mục đích này, FAO ECTAD Viet Nam đã phối hợp với các đối tác thực hiện một sáng kiến truyền thông nhằm tăng cường phối hợp liên ngành và nâng cao nhận thức của trẻ em và các bậc phụ huynh về bệnh dại. Mục đích của chúng tôi là hỗ trợ việc thay đổi thái độ thông qua việc giáo dục nhằm nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của việc rửa vết thương đúng cách, sau đó nhanh chóng đến các cơ sở y tế sau khi bị chó cắn. Sáng kiến truyền thông này cũng khuyến khích các chủ chó thực hiện tiêm phòng cho chó của mình” Tiến sĩ Scott Newman, Điều phối viên kỹ thuật cao cấp của ECTAD Việt Nam.

FAO ECTAD đã hỗ trợ thực hiện 160 sự kiện truyền thông trường học nhằm nâng cao nhận thức và giáo dục tại 30 trường tại hai tỉnh Phú Thọ và Thái Nguyên cho hơn 18.000 trẻ em, giáo viên và phụ huynh, rất nhiều người trong đó có nuôi chó. Thông qua việc giáo dục học sinh, ECTAD FAO tin tưởng rằng các em sẽ mang các kiến thức này về nhà và tuyên truyền cho gia đình

và bè bạn và những người này sẽ tiếp tục phổ biến thông tin tới các bạn bè của mình và tới một cộng đồng rộng lớn hơn.

“Hôm nay chúng cháu đã học được rất nhiều kiến thức như cần phải rửa vết chó cắn bằng xà phòng và nước sạch, đi tiêm phòng càng sớm càng tốt và đề nghị bố mẹ năm nào cũng phải phải tiêm phòng cho chó nhà mình, kể cả chó con,” Bé Hoàng Thu Nga, học sinh lớp 4 Trường THCS Bảo Ly tại huyện Phú Bình cho biết

“Chúng tôi tin tưởng rằng việc dạy dỗ trẻ em các kiến thức về bệnh dại sẽ cung cấp nền tảng vững chắc trong nỗ lực giảm thiểu việc lây lan dịch bệnh, góp phần xây dựng tương lai không còn bệnh dại”, ông Nguyễn Tuấn Anh, Trung tâm Y tế Dự phòng tỉnh Thái Nguyên cho biết.

FAO ECTAD Viet Nam đã hỗ trợ Bộ Y Tế và Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn xây dựng các tài liệu truyền thông về bệnh dại bao gồm tranh áp phích, tờ rơi, sách tuyên truyền, và phim. Những nỗ lực liên ngành này nhằm giảm số ca tử vong do bệnh dại qua việc nâng cao tỷ lệ tiêm phòng vắc xin ở chó và thu hút sự tham gia của mọi đối tác trong phương pháp tiếp cận đa ngành Một Sức khỏe để hướng tới thanh toán hoàn toàn bệnh dại tại Việt Nam.

10 CHUYÊN GIA VỀ ẤP NỞ HỢP TÁC ĐỂ THÚC ĐẨY THỰC HÀNH ẤP NỞ SẠCH TẠI VIỆT NAM

Ai là Chuyên gia Ấp nở?

Chuyên gia Ấp nở là những người có kiến thức sâu rộng về quản lý đúng đắn các cơ sở ấp nở quy mô nhỏ và vừa và các trang trại chăn nuôi đàn gia cầm giống. Các chuyên gia hàng đầu đã được lựa chọn thông qua một quá trình đánh giá và đào tạo rất khắt khe do Trung tâm Phòng chống Khẩn cấp về các Bệnh Động vật xuyên Biên giới (ECTAD) thuộc Tổ chức Nông lương Liên hợp quốc (FAO) Việt Nam và Cục Chăn Nuôi thuộc Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn (MARD) xây dựng.

Đào tạo Tập huấn viên (TOT)

Để phổ biến hiệu quả các hướng dẫn về an toàn sinh học đối với các cơ sở ấp nở và trang trại chăn nuôi đàn gia cầm giống tại Việt Nam, FAO ECTAD Việt Nam đã phối hợp với Cục Chăn Nuôi tổ chức một loạt các khóa Đào tạo Tập huấn viên (TOT) về an toàn sinh học và thực hành tốt tại các cơ sở ấp nở. Các khóa tập huấn này được tài trợ bởi Chương trình Phát triển Gia cầm Quốc tế Mỹ (UIPDP), nhằm mục tiêu tăng cường kiến thức về an toàn sinh học của các Tập huấn viên (các ứng cử viên chuyên gia ấp nở), và giúp họ cải tiến phương pháp tập huấn thu hút sự tham dự trong các khóa tập huấn sau này của họ.

Sau hai khóa TOT được tổ chức vào tháng 4 và 6 năm 2015, 10 chuyên gia ấp nở đã được FAO ECTAD Việt Nam và Cục Chăn Nuôi lựa chọn để hướng dẫn các chủ và công nhân các cơ sở ấp nở về các thực hành an toàn sinh học tốt ở cơ sở ấp nở, mang lại lợi ích trực tiếp cho những đối tượng liên quan. Các chuyên gia ấp nở cũng đồng thời đóng vai trò là các cố vấn kỹ thuật đối với

những người chăn nuôi và công nhân và tiếp tục liên lạc với họ để giám sát và đưa ra các ý kiến phản hồi.

Với việc cải thiện an toàn sinh học, không chỉ những người chăn nuôi có thể ngăn ngừa các dịch bệnh như cúm gia cầm, mà họ còn đạt được lợi nhuận cao hơn từ việc chăn nuôi tốt hơn. Sau khi H5N1 HPAI (Cúm gia cầm độc lực cao) xuất hiện tại Việt Nam năm 2003, công tác an toàn sinh học kém cỏi tại các trang trại gia cầm đã được xác định chính là một trong những nhân tố đe dọa đến an toàn thực phẩm và an ninh lương thực theo chuỗi giá trị gia cầm tại Việt Nam.

“Sau khi chứng kiến sức khỏe và chất lượng của vịt giống được cải thiện tại các trang trại được chúng tôi thử nghiệm các hướng dẫn an toàn sinh học tối thiểu, chúng tôi tự tin về tác động và tầm quan trọng của các tiêu chuẩn an toàn sinh học trong việc ngăn ngừa dịch bệnh và an toàn thực phẩm. Chúng tôi tin rằng nếu 10 tập huấn viên ấp nở sử dụng hiệu quả các hướng dẫn về an toàn sinh học của chúng tôi, các tiêu chuẩn an toàn sinh học tối thiểu tại các cơ sở ấp nở quy mô nhỏ và vừa và các trang trại chăn nuôi gia cầm giống bố mẹ ở Việt Nam sẽ được cải thiện đáng kể”, Ts. Scott Newman, Điều phối viên kỹ thuật cao cấp của FAO ECTAD Việt Nam phát biểu.

Cùng với việc tập huấn cho các Tập huấn viên ấp nở, FAO ECTAD Việt Nam sẽ còn thực hiện việc lập bản đồ các cơ sở ấp nở tại 4 tỉnh chăn nuôi gia cầm lớn ở miền bắc để đánh giá mạng lưới ấp nở và đề xuất cơ sở hạ tầng và các thiết kế tiêu chuẩn để mở mới các cơ sở ấp nở quy mô nhỏ và vừa.

ĐÁNH GIÁ VIỆC THỰC HIỆN THÔNG TƯ LIÊN TỊCH VỀ PHỐI HỢP PHÒNG CHỐNG BỆNH LÂY TRUYỀN TỪ ĐỘNG VẬT SANG NGƯỜI

Các thông tin chính

Kinh nghiệm toàn cầu trong việc ngăn ngừa và phòng chống Cúm gia cầm độc lực cao H5N1 đã chứng minh rằng sự hợp tác giữa ngành y tế và nông nghiệp đóng vai trò chủ chốt, ở những nước có được sự hợp tác thành công thì họ đạt được những lợi ích tích cực đáng kể. Để giảm bớt các rủi ro do dịch bệnh có nguy cơ lây lan từ động vật sang người và bảo đảm sự phối hợp và hợp tác bền vững và hiệu quả, cơ chế phối hợp giữa ngành y tế và thú y là thiết yếu và cần phải được tăng cường để giảm thiểu tác động của dịch bệnh với động vật, con người và nền kinh tế quốc dân.

Bộ Y tế (MOH) và Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn (MARD) đã ra Thông tư liên tịch số 16 “Hướng dẫn phối hợp phòng chống bệnh lây truyền từ động vật sang người” ngày 15/7/2013. Thông tư nhằm giải quyết vấn đề tồn tại trong phối hợp, chia sẻ thông tin và hợp tác giữa ngành y tế và ngành thú y trong việc giám sát, đánh giá rủi ro, và các hoạt động đáp ứng và điều tra ổ dịch. Sau hai năm triển khai thực hiện, các tổ chức quốc tế (FAO và WHO) và các đối tác chính phủ liên quan bắt đầu đánh giá tính khả thi trong thực hiện, xác định các thách thức, khó khăn, các bài học kinh nghiệm vì thành công hơn nữa trong tương lai của Một Sức Khỏe.

Một nhóm làm việc liên ngành bao gồm các cán bộ truyền thông và kỹ thuật của WHO, FAO, MOH và MARD đã thực hiện một báo cáo đánh giá chung tại hai tỉnh Thanh Hóa và Bình Định. Nhóm đã thực hiện nhiều cuộc phỏng vấn sâu với các lãnh đạo và cán bộ chủ chốt cấp tỉnh, huyện và xã để có thông tin chi tiết và thu nhận những đề xuất phục vụ việc xây dựng Quy trình Hoạt động Chuẩn (SOP) nhằm cung cấp thêm các thông tin chi tiết và đánh giá cao Thông tư 16. Điều quan trọng là:

- Thông tin về Thông tư 16 đã đến được các cán bộ y tế và thú y cấp tỉnh, huyện, xã. Báo cáo đánh giá nhận thấy rằng hầu hết những người tham gia đều tin rằng Thông tư 16 rất hữu ích khi bùng phát ổ dịch khẩn cấp nhưng họ

không hiểu về những lợi ích của việc phối hợp chung giữa ngành y tế và thú y trong các công việc thông thường của họ.

- Hiện tại, việc chia sẻ thông tin định kỳ giữa các ngành được thực hiện không chính thức thông qua các mối quan hệ cá nhân của họ với các cán bộ chuyên môn khác.
- Các đội điều tra ổ dịch liên ngành chưa được thành lập, và việc điều tra được mỗi ngành tiến hành riêng rẽ.
- Cả hai ngành y tế và thú y không biết về các kế hoạch và hoạt động truyền thông được thực hiện bởi các đối tác của họ do sự phối hợp kém.

- Thông tư 16 yêu cầu cần phải báo cáo thêm về tình hình dịch bệnh nhưng một số đồng nghiệp cho rằng việc này là lặp lại và chông chéo với các hướng dẫn hiện có do Bộ Y tế ban hành.

FAO và WHO đã có buổi trình bày những kết quả này cho các cán bộ cấp tỉnh và huyện. Cả hai tổ chức đều cam kết sẽ tiếp tục cung cấp trợ giúp kỹ thuật nhằm đẩy mạnh việc thực hiện thông tư theo hình thức: 1) Quy trình Hoạt động Chuẩn (SOP); 2) Hội thảo tập huấn; 3) Phát triển các kế hoạch truyền thông nguy cơ liên ngành; 4) củng cố công tác báo cáo liên ngành về các ổ dịch và 5) chia sẻ thông tin.

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS
Emergency Centre for Transboundary Animal Diseases Operations Viet Nam

No 304 Kim Ma street, Hanoi, Viet Nam
www.fao.org/vietnam - Tel: (84 4) 39424694 - Fax: (84 4) 39423257

Các dự án của FAO ECTAD Việt Nam được tài trợ bởi Tổ chức Phát triển Quốc tế Hoa Kỳ (USAID), Chính phủ Hàn Quốc, Chính phủ Úc, Chương trình Phát triển Gia cầm Quốc tế Hoa Kỳ (UIPDP) và Sáng kiến Một kế hoạch chung của Liên Hợp Quốc